

INFORMATOR NSPRV

BESPLATAN PRIMERAK

sindiso@sbb.rs
www.nsprv.org

NEZAVISNI SINDIKAT PROSVETNIH RADNIKA VOJVODINE • GODINA 3 • SEPTEMBAR 2009 • BROJ 28

ВРШАЧКЕ ШКОЛЕ У ХVIII ВЕКУ

Вршачка Нормална (Народна) школа била је тада не само место у коме се стицала елементарна писменост, већ и место где су деца могла да стекну и нека друга знања и вештине, при том учитељи нису штедели себе у обуци ђака. Истовремено јасно је колико је и цела српска заједница, на челу са владиком показивала интересовање за рад школе, јер то је била најважнија народна установа.

(Стр. 2)

ПРОСЛАВЉЕНА НАСТАВНИЧКА СЛАВА

Еснаф српских учитеља одабрао за свој Дан Сабор српских светитеља и учитеља. Овај покретни празник увек пада у недељу најближу првом септембру по „старом“ (јулијанском) календару. Дан је прослављан литургијским слављем и молебном: за ученике, за њихове наставнике, за упокојене учитеље... Био је то дан након ког је отпочињала нова школска година. Ове године Сабор је прослављен 13. септембра, а наш Синдикат га је обележио сада већ традиционално у навечерје Славе учитељског Велигдана.

(Насиџавак на стр. 4)

ИНДЕКС (СЕДМИ ПУТ) НА СУДУ! Оптужено 88 професора, студената и посредника

Србију и Хрватску потресају готово идентичне афере „индекс“ у којима су актери студенти и професори, а мито за испите је у оба случаја разлог судског поступка. За разлику од нас, Хрвати су касније открили аферу и већ је процесуирали, док се наша растеже и никако да отпочне суђење актерима, које је досад шест пута одлагано.

Суђење за српски „Индекс“ почело је 15.09.2009. и то из седмог покушаја! Међутим, потпуно је неизвесно да ли ће почети процес против 88 професора студената и посредника оптужених за мито јер су адвокати одбране и досад, захтевима за изузеће, стално одлагали почетак поступка! Ако се настави оваква пракса, може се догодити да застаре нека лакша кривична дела, за која се оптужени професори терете.

(Насиџавак на стр. 6)

СВЕТСКИ ДАН ПИСМЕНОСТИ

У свету и код нас је и ове године обележен Дан писмености, а најновији подаци УНЕСКО-а показују да је око 776 милиона одраслих људи неписмено, што значи да један од пет пунолетних људи на планети још не зна да чита и пише. Према подацима којима располаже УНЕСКО, чак 75 милиона деце не иде у школу, похађа је нередовно или је напустило.

(Насиџавак на стр. 9)

НОВИ КРОВНИ ЗАКОН – НОВИ РЕБУСИ ЗА ЗАПОСЛЕНЕ

Као колатерална штета (трулих) компромиса око обезбеђивања већине за један антиевропски и недемократски закон за једнократну употребу (Закон о информисању) светло дана угледао је и темељни закон за образовање у јавности популарно, али и погрешно назван кровни. Али у земљи недовршених реформи, неизграђених институција и механизма контроле алијениране власти могуће је да је оно што је темељ буде названо и кровом. Не улазећи даље у полемике око надимка Закона о основама система образовања и васпитања, дужни смо рећи да је то Закон који уствари одређује путеве реформе система образовања у Републици.

(Насиџавак на стр. 3)

5. ОКТОБАР – СВЕТСКИ ДАН УЧИТЕЉА „Улагање у учитеље – гаранција напретка“ WORLD TEACHER DAY 2009 „Build the future: invest in teachers now“

И ове године ће наставници широм света и еснафске организације које окупљају запослене у образовању, суделовати у глобалној акцији које организује Интернационала образовања (ЕИ), а подржавају УН и УНЕСКО, као и бројне владе и невладине организације широм света.

НСПРВ донео одлуку да и ове године распише конкурс у категорији писаних и ликовних радова ученика на задану тему.

Радове доставите секретаријату НСПРВ – Трг Светог Тројства 1/16, 25000 Сомбор или електронски на адресу: sindiso@sbb.rs.

Укључите се!

(Насиџавак на стр. 4)

ГОСТИ ИЗ ЦИРИХА У ПОКРАЈИНИ

Покрајински секретар за образовање др Золтан Јегеш примио је делегацију професора и студената Високе педагошке школе из Цириха, која је боравила у вишедневној посети Новом Саду и Војводини. Домаћин им је била новосадска Основна школа «Петефи Шандор».

(Насиџавак на стр. 9)

У овом броју можете још читати:

КАДА У ПЕНЗИЈУ?	стр. 4.
СВИ НАНОВО ПРЕД ОДБОР.....	стр. 5.
ДИПЛОМЕ СЕ КУПУЈУ И У НЕМАЧКОЈ	стр. 6.
КАКВА ОРГАНИЗАЦИЈА ЈЕ ПОТРЕБНА МЛАДИМА?	стр. 7.
ЂАКИ СМЕЈУ ДА ОЦЕЉУЈУ НАСТАВНИКЕ	стр. 8.
КАМЕНОВАЛИ КУЋУ НАСТАВНИКА	стр. 9.
ЗАРАДЕ РЕАЛНО НИЖЕ И ЗА 12,1%	стр. 10.
ИСПИТ ЗА ЛИЦЕНЦУ.....	стр. 11.
ТУЖИЛА КОЛЕЦ ЈЕР НИЈЕ НАШЛА ПОСАО.....	стр. 12.

VRŠAČKE ŠKOLE U XVIII VEKU (2)

Piše: Dušan Belča

Školske reforme u duhu prosvetnog apsolutizma koje su, u vreme carice Marije Terezije i njenog sina Josifa II, zahvatile celokupno školstvo u austrijskom carstvu, stigle su i do Vršca. Na osnovu školskog zakona iz 1777. godine, koji je propisan za Ugarsku, u svim gradovima i većim selima osnovane su tzv. *narodne* ili *normalne škole*. Kako su se u njima sticala osnovna znanja iz pismenosti, jezika i prirodnih nauka, one su kasnije i dobile naziv *osnovne škole*, koji i danas nose. Ove škole su imale pet klasa. U Vršcu su postojale i dve narodne škole – jedna pored Svetonikolajevske crkve, ili kako se u jednom starom zapisu kaže „pri Katedralnoj crkvi“ i druga pored Svetouspenske (male) crkve o kojoj se vrlo malo zna. Normalne škole su trebale, prema zakonu, da imaju tri učitelja, ali ova je, koliko znamo te godine, imala samo jednog – Grigorija Zosimovića, iako se zna da je prethodnih godina u njoj službovao učitelj Krekić, a kasnije do kraja veka poznata su i imena Jovana Todorovića, učitelja trećeg razreda, Save Stefanovića, učitelja drugog razreda i Georgija Bataka, učitelja prvog razreda.

O narodnoj školi koja se nalazila kraj Saborne crkve (ta je zgrada nešto izmenjena postoji danas i kroz nju se ulazi u staru Sokolanu) sačuvano je dosta podataka, pa čak i jedan štampani školski izveštaj iz 1794. godine iz koga se može rekonstruisati kako program, na osnovu koga su učenici učili, tako i spisak svih đaka.

Iz pomenutog izveštaja - NAČERTANIJA - koji je sastavio i objavio Grigorije Zosimović vidimo da je narodna škola u Vršcu imala pet klasa (razreda):

I klasa je bio razred početnika kada su deca učila osnove pismenosti iz slovenskog jezika ili kako se to zvalo „oglavljenije poznanija pismen“. Treba znati da je slovenska azbuka tada imala 42 znaka-slova, kojima je Teodor Janković u svome bukvaru dodao još tri, koja će kasnije usvojiti i Vuk Karadžić – **č, đ i dž**. Čitanje se učilo kroz sricanje slova, dakle jasno prepoznavanje i izgovaranje glasova koje su slova označavala, ali ne još i pravo čitanje, koje se učilo tek u sledećem razredu. Najvažnije je svakako bilo gradivo iz „veronauke“ po kome se obavezno učilo ispovedanje vere *Vjeruju* i dve molitve – najverovatnije *Otče naš* i *Bogorodice djevo*. Deca su morala da nauče i razlike između samoglasnika. Očigledno je da je ovaj **prvi razred** potekao deci isključivo u navikavanju na školsku disciplinu i uvođenje u najosnovnije učenje pravoslavlja.

II klasa ili klasa manjih (mlađih) časlovaca, uvodila su učenike u čitanje, ili kako se govorilo „oglavljjenije čtenija“, što je predstavljalo čitanje, sticanja znanja o rečenici, accentima i interpunkciji, učili su i školska pravila, uvod u hrišćansku nauku i dve nove molitve. Ali isto tako važno je bilo da deca nauče kako da se ponašaju u crkvi, kakvi treba da dolaze u školu – umiveni, očešljani odsečenih noktiju. Ova pravila su utvrđivala i kako deca treba da se prema ponašaju prema učitelju u školi, ali i van škole prema roditeljima i starijima. Naravno, preporučivala su se pokornost i poštovanje prema odraslima, a prema drugovima bratska ljubav.

III klasa ili stariji časlovci nastavili su sa čitanjem bukvara, i časlovca, učili su sa početni delo katihizisa, kao i prve dve glave biblijske istorije, dakle one o nastanku sveta, i tumačenje prva dva jevanđelja.

IV klasa ili psaltirci i dalje su učili tečno čitanje ili „oglavljenije čtenija“, zatim kao važan deo gradiva imali su čitanje psaltira i čitanke koja je imala naslov „Rukovodstvo k česnosti“, detaljnije hrišćansku nauku, posebno tumačenje jevanđelja i biblijsku povest. Od ostalih predmeta imali su matematiku, odnosno osnovne računске radnje, ali i nemački jezik iz koga su upoznavali slova, sricanje i čitanje.

V klasa ili klasa ortografista učila je nauku o slovenskom pravopisu prema knjizi Avrama Mrazovića „Rukovodstvo ka slovenskom pravočteniju...“, iz matematike izučavalo se pravilo trojno i društveni račun, čitanje iz nemačkog bukvara i „Rukovodstvo k česnosti“ po poznatom J. H. Felbigeru sa uporednim tekstom na nemačkom i srpskom jeziku, a utvrđivali su i gradivo iz veronauke koje su u prethodnoj godini učili.

Iz izveštaja učitelja Zosimovića vidimo da se u školi nije učio latinski jezik, a razlog tome je verovatno, što je u Vršcu postojala niža latinska gimnazija – Gramatikalna škola, takođe nije izučavan ni mađarski jer u gradu u to vreme jedva da je bilo Mađara. Ipak iz školskog izveštaja i nekim vesti objavljenih u tadašnjoj štampi vidimo da su deca na svojim svečanostima pozdravne govore i na ova dva jezika izgovarali.

Ovaj izveštaj nam pruža i mnoge druge podatke, pre svega imena učenika škole i to onih koji su pokazali uspeh u učenju - *naznačenje detej boljšuju sposobnost, v každom propisanom učebnom predmete imejućkih* - ukupno 41, od kojih su samo 5 devojčice, koje se pojavljuju samo do trećeg razreda.

U navedenom spisku nalazimo samo dva imena koja kasnije srećemo u vršačkoj kulturi, a to su u trećem razredu Josif Rajković (Rajkov) sin tadašnjeg kneza Vršca Rajka Stojanovića, kasnije poznati slikar i u prvom razredu Lazar Rađak, koji će postati istaknuti vršački sveštenik koji imao značajnu ulogu u crkvenom životu Vršca.

Na početku ovog školskog izveštaja nalaze se dva kratka govora, na nemačkom i staroslovenskom jeziku, kojima su učenici pre početka polaganja završnog ispita, pozdravili prisutne vladiku Josifa Jovanovića Šakabentu i direktora škola za okrug Nikolića, i na kraju knjižice nalaze se dva govora na slavenoserpskom i latinskom jeziku kojima su se učenici na kraju svečanosti oprostili od gostiju.

Pišući o vršačkim školama naš poznati istoričar Dimitrije Kirilović kaže da je: *Austrijsko školstvo terezijanskog doba išlo za tim da stvori jedinstveni tip građanina, zadovoljnog svojim položajem i lojalnog prema vlasti... Srpska omladina, kao i omladina ostalih naroda u Austriji, u državnom pogledu, imala je da se u osnovnoj školi spremi za buduće lojalne građane.*

Ali treba imati na umu da su i Srbi u Austriji koristili sve prednosti ovih reformi da razvijaju svoje obrazovanje, književnost i umetnost, trudeći se da ne iskoče iz državnih okvira. Tako su i rezultati školovanja iz generacije u generaciju bili sve bolji pa je stvoren veliki sloj ne samo pismenih nego i visokoškolaških ljudi, koji će umeti da se odupru svakom podčinjavanju i vode ka osamostaljenju svog nacionalnog bića.

Poznato je da su završne svečanosti, što su se održavale na kraju školske godine, tada u septembru, imale u svom sastavu i priredbu koju su prisutnim zvanicama priredili učenici. Učitelji su se posebno trudili da svoju decu za ovu priliku pripreme.

Jedna od takvih svečanosti zauzela je i posebno u istoriji ne samo vršačkog školstva nego i celokupne srpske kulture. Radi se o priredbi priređenoj 14. septembra 1793. godine, dakle godinu dana pre štampanog izveštaja. Tada su pred uglednim zvanicama ne samo odgovarala već priredila malu pozorišnu predstavu.

Vest o ovome objavile su tadašnje bečke novine SLAVENO – SERBSKIJA VJEDOMOSTI u broju 87. od 25. oktobra 1793. godine. Ovaj datum se smatra i vrlo značajnim za istoriju srpskog teatra, a pre svega školskog teatra.

Radi lakšeg razumevanja ovu vest iz novina prepričaćemo savremenim jezikom: *Iz Vršca od 14. septembra imamo dopis kako je Ispit pod upravom mesnog učitelja Mihaila Krekića, a u odsustvu episkopa Šakabente koji se nalazio na putu po eparhiji, a u prisustvu mnogih lica i mesta, osobito g. kapetana Demelica i g. od Asi Markovića, s dobrim uspehom, i velikom pohvalom okončan.*

Samom episkopu koji nije bio prisutan, ali pred njegovim portretom tri učenika – na slovenskom, latinskom i mađarskom jeziku po jedno slove lepo su izgovorili. Kako su ova mala dečica iz katihizisa, biblijske, a najviše iz srpske istorije, iz prirodopisa, aritmetike i drugih nauka, prekrasno i brzo odgovarali ne može se opisati.

Protekle godine učitelj ondašnji je pripremio tri komedije:

- jednu **O Irodu**,
- drugo **O Bogatom čoveku**,
- a treću **O Zlom ocu**,

a u svima trima predstavama dokazalo se očevdno, s kakvom je veštinom srpski naš rod još od malih nogu raspolaže. On je za sve od prirode rođen, što se videlo.

Roditelji, i drugi dobronamerni bili su toliko ushićeni da nisu znali kako učitelju da zahvale, a kako da pohvale i nagrade mlade učenike, koji su zaista vredni da se u Novinama javno pohvale.

Očigledno je da je vršačka Normalna ili Narodna škola bila tada ne samo mesto u kome se sticala elementarna pismenost, već i mesto gde su deca mogla da steknu i neka druga znanja i veštine, a da i učitelji nisu štedeli sebe u obuci đaka. Istovremeno jasno je koliko je i cela srpska zajednica, na čelu sa vladikom pokazivala interesovanje za rad škole, jer to je bila najvažnija narodna ustanova.

НОВИ КРОВНИ ЗАКОН – НОВИ РЕБУСИ ЗА ЗАПОСЛЕНЕ

(Наставак са стр. 1)

Како је овогодишње једномесечно одлагање гласања за Закон и усвајање у Скупштини, већ створило довољно проблема и запосленима, али богами и синдикатима, само они који су укључени у овај процес добро знају колико проблема су морали решавати само зато што овај Закон није донет на време и што се у скупштинској процедури налазио готово 3 године. Просветне власти, су преко школских управа у школским управама и директора школа почеле и пре ступања на снагу да примењују одредбе овог Закона и одредбе претпостављених, али још увек недонетих правилника из надлежности министра просвете (о цени услуга, о норми запосленог...) и тиме произвели додатни хаос. Поједини су извршили нова запошљавања, а сада се спотакли већ на првом степену козметичке рационализације – спајању броја одељења. Шта ли ће тек бити када се озбиљно загризе у зелену јабуку звану рационализација, а која долази на јеловник већ од јануара следеће године или у моменту када буде донета потпуна нова мрежа школа и прешло се на финансирање по броју ученика (пуна рационализација)?

Како смо под дубоком паском посматрача из Светске банке и ММФ-а и како ове институције већ година финансирају недовршену и спору реформу образовног система, те како се без њихове помоћи и не може решити проблем финансирања плата у јавним службама, хтели – не хтели, пре или после ће власти морати прихватити сугестије експерата из ових међународних институција и од једног неодрживог и нерационалног система постепено пронаћи пут до рационалнијег и одрживог система. Или ће инсистирањем на одржавању постојеће мреже школа угрозити цео образовни систем, али и систем у целини.

Закон о основама ступио је на снагу 11. септембра о.г. и Синдикату остаје да убудуће делује у складу са овим за нас lex specialis законом. Што значи да ће ово бити једна од најчитанијих лектира у круговима синдикалних активиста, школских управа, школских одбора, директора и свих других укључених у систем.

Нови Закон јасно дефинише услове за оснивање, почетак рада и обављање делатности. Прописује да образовну установу може да оснује република, аутономна покрајина, локална самоуправа, али и друга правна или физичка лица. На тај начин законодавац је широм отворио врата приватном капиталу и применио светска искуства.

Закон прописује да директор школе, између осталог, мора да испуњава услове за наставника те врсте школе и тог подручја рада. Директор мора да прође обуку за директора и положи испит чиме стиче лиценцу. Заједно са Националним просветним саветом утврдиће се стандарди за обуку и компетенције будућих директора.

У нови Закон су уграђене бројне, у међувремену донете, стратегије и извршено усклађивање са другим законима које се односе на област образовања и васпитања, а нарочито се водило рачуна о усклађивању са Законом о националним саветима мањина.

Закон предвиђа виши степен сарадње између школских управа и школа унутар једне школске управе, као и бољу повезаност и сарадњу школа са локалном средином.

Значајно је да је норматив који је можда највише интригирао јавност и плашио запослене – финансирање по броју ученика усвојен „на одложено“, и он ће се постепено примењивати од почетка школске 2011/2012.г., а у целости од 2014/2015. г. У међувремену, ће се довршити поступак пуне рационализације у свим школама.

Иако Закон понавља ранију одредбу да се политика не меша у рад школе, нисмо сигурни да ће се странке одрећи утицаја на школску политику у својим срединама из разлога што нас томе учи досадашње искуство. Међутим, децидне одредбе да се рад у органу управљања не финансира, вероватно ће на један део представника локалних партија деловати дестимулативно и можда отворити простор за другачији рад и компетенције школских одбора. Нажалост, амандмани синдиката о другачијем односу чланова ШО нису прошли и законодавац је задржао старо решење 3+3+3.

Да је намера законодавца да отвори простор за смањење броја изврши-

лаца у образовању види се и из чињенице да је прихваћен амандман на закон којим се уређује одлазак у пензију. Усвајањем амандмана отворен је простор да запослени у тренутку када стекне, а не на крају школске године, бар један од услова из закона, али и из Закона о пензијском и инвалидском осигурању, може отићи у заслужену пензију. Због принципа добровољности он то не мора да учини, али је на сваком да процени да ли да то учини сада или да очекује нова решења која ће донети нови Закон о ПИО.

Нови кровни закон сем другачије легислативе велик део простора посвећује реформском делу закона и њиме се покушава инкорпорирати српски образовни систем у светски. То је и одговор садашње власти на кочење реформе од стране претходне просветне, али и друге власти.

Законом се дефинишу институције које треба да допринесу потпунијем уређењу система образовања (Завод за унапређење образовања и васпитања, Завод за вредновање квалитета, Национални просветни савет...).

Наставницима се даје већа аутономија у креирању наставних планова и програма, а појачана је улога савета родитеља и ученичких парламената. Међу циљевима по први пут се појављује мотивација за учењем, односно подстицају се наставници да покрећу мотивисаност деце и да их уче да уче.

Закон је одређен и много јаснији по питању насиља у школама, дискриминације и елиминисања ових појава, а усвојени су и амандмани синдиката тако да ће оцена из владања улазити у просек. Закон отвара простора и да се подзаконским актима, протоколима и кодексима јасније дефинишу ова питања и одговорности ученика, али и родитеља.

Закон о основама система образовања и васпитања садржи и нови елемент,

а то је да део студијског програма будућих наставника или они који траже проходност свог звања ка просвети (30 бодова) треба да је посвећен знањима и компетенцијама које спадају у професионално знање наставника (педагошке, психолошке, методичке... компетенције).

Тренутно стање у школама у Србији*

Врста школе	Главни индикатори	Београд	Војводина	Централна Србија
Основна школа	укупно ученика	114.807	156.586	307.539
ОШ	просечна величина одељ.	21.8	18.8	16
ОШ	укупно запослених	13.469	20.405	39.045
ОШ	укупан број наставника	9.933	15.409	29.045
ОШ	однос ученик - наставник	11,6	10,2	10,6
Средња школа	укупно ученика	55.137	64.330	135.562
СШ	просечна величина одељ.	26,3	24,9	26,2
СШ	укупно запослених	8.238	9.293	17.981
СШ	укупан број наставника	6.313	7.420	14.693
СШ	однос ученик - наставник	8,7	8,7	9,2

*Подаци Свејске банке

У наставу се увводе и вежбаонице, као и регионални центри за стручно усавршавање, а јасније је одређено и оцењивање ученика. Поново се укључује описно оцењивање, а оцењивање постаје и фреквентније (4 пута у ОШ, а 3 пута у СШ у једном полугодишту).

Концепт стручног усавршавања наставника није суштински мењан. Закон отвара простор за оцењивање и самооцењивање наставника, као и проверу онога што је урађено. Наравно, и развој каријере.

Намера законодавца је била и да се поспешује тимски рад наставника и заједничко решавање проблема, стварање интегрисаних школа, повезивање са социјалним партнерима и укључивање родитеља.

О законским решењима и убудуће биће много речи, а како у овом тренутку и овим текстом не можемо све да проанализирамо, можемо да оценимо да је Закон донет са великим кашњењем (и решења из 2004. године била су и тада врло подложна за квалитативне промене). Међутим, како наш народ каже „боље икад него никад“ Закон је донет, ступио на снагу и производи бројне импликације. Он је ускладио законска решења са нпр. стратегијом за смањење сиромаштва, националним планом акције за децу, миленијумским циљевима, стратегијом о инклузији Рома (ромски асистенти) и маргинализованих група...али и са европским вредносним системом.

И сам одабир људи који су водили овај посао, попут државног секретара у министарству просвете, др. Тинде Ковач Церовић, показује намеру садашње власти да успоставе континуитет и мост са реформским процесом који је кренуо за време министровања Гаше Кнежевића, а који је уочен и успорен за време министровања др Љилане Чолић и Зорана Лончара. Иако је припадао истој политичкој опцији министар Слободан Вуксановић ће остати запамћен као онај који је ипак „откочио“ неке процесе и добио високу оцену за реформу универзитетског сектора.

Иако је изостала широка јавна расправа, Народна скупштина је прихватила велики број амандмана на текст нацрта закона и тиме ублажила нека од решења.

О другим детаљима следећом приликом.

Хаџи Здравко М. Ковач

KADA U PENZIJU?

Mala pobjeda Sindikata ostvarena prihvatanjem amandmana na član 139. Nacrta zakona o osnovama sistema obrazovanja i vaspitanja (u novom zakonu to je član 144.), odnosno na član 132. starog „krovnog“ zakona, otvorila je prostor da na principu dobrovoljnosti zaposleni mogu da odu u penziju i pre isteka školske godine u kojoj su stekli pravo na jedan od dva uslova propisana tim Zakonom. Nije namjera da sugerišemo kolegama kakvu odluku da donesu, izbor je ipak njihov, dužni smo da upozorimo na činjenicu da je u pripremi novi zakon o PIO, koji će sasvim sigurno pooštriti određene kriterijume za odlazak u penziju i sasvim sigurno ponuditi nova rešenja na štetu zaposlenog, bez obzira šta tvrdi čuveni i večni penzionerski mecena, gospodin Jovan Krkobabić, ministar i vicepremijer u Vladi RS.

Obzirom na lik i delo majstora Krke moramo podsetiti da je upravo on duго godina bio na čelu upravnog odbora republičkog PIO fonda koji je za njegovog upravljanja toliko ispražnjen da defakto danas i ne postoji. U ovom trenutku, prilikom svake isplate, država mora da obezbedi nedostajućih više od 46% sredstava, naravno iz budžeta u kome je inače budžetska rupa dva do tri puta veća od uobičajene u svetu (umesto 1,5% BDP, naša socijalno odgovorna je nagurala na 4,5% BDP). Rast po godišnjoj stopi od više od 80 hiljada novih penzionera i sadašnja brojka od oko milion i šesto hiljada penzionera, sve manji broj onih koji rade i koji ustvari pune fond nisu garancija da postoji neko realno rešenje. Tim pre što vlasti nisu ništa učinile da reformišu sistem PIO uvođenjem drugog stupa sistema osiguranja, za razliku od svih zemalja u tranziciji i okruženju.

Čak je i Krkobabićev kolega, ministar i vicepremijer Božidar Đelić izjavio da je Srbija poslednja zemlja u Evropi, gde postoji veliki jaz u dobnjoj granici za penzionisanje muškaraca, odnosno žena i najavio ili ukidanje ove granice ili znatno približavanje, kresanje prava penzionera i/ili bankrot fonda.

Oba ministra i vicepremijera najavljuju da to neće biti urađeno „preko kolena“, već postepeno i u nekom razumnom periodu (!), ali i da je to neminovno. Kako je stari „krovni“ zakon već jednom imao rešenje gde su bar u stažu osiguranja i godina života, muškarci i žene, bili izjednačeni nakon usvajanja novog „krovnog“ zakona i onoga što je definisano u članu 144. ovog Zakona, svim zaposlenima ostavljen je prostor da se odluče da stanu „pod kišobran“ Zakona o PIO član 19. ili Zakona o radu član 175. te da odu ili ostanu i jedno i drugo na sopstveni rizik i po sopstvenoj volji.

Sindikata će svim svojim članovima pružiti stručnu pomoć i savete ukoliko se odluče za jednu ili drugu od ove dve solucije, a za svoje aktiviste, sa stručnjacima iz PIO fonda i drugima, organizovaće obuku o tome što nosi njihov izbor i šta mogu očekivati sa novim zakonskim rešenjima. Za sada im ostaje da pažljivo oslušuju šta se događa i da se na vreme zaštite od nečega što može biti i gore od onoga što im se nudi danas. Podsećamo da je naš narod to davno shvatio kada je uobičeno čuvenu poslovicu „bolje vrbac u ruci, nego golub na grani“.

Inače, usput rečeno, vlada je najavila plan reforme penzijskog osiguranja do kraja ove godine, a do sredine naredne i usvajanje zakona.

PROSLAVLJENA NASTAVNIČKA SLAVA

(Nastavak sa str. 1)

„Ovo je bila i prilika da se podsetimo kako su 1999. na Sabor srpskih svetitelja i učitelja tog 12. septembra 1999. ravangradski učitelji prvi u otadžbini i rasejanju obnovili tradiciju proslave dana koji je u modernoj Srbiji za slavu odabralo i Društvo učitelja Kraljevine Srbije i nastavili da je obeležavaju, na stazama božanstvenog posla stvaranja novih ljudi, tražeći saveznike u borbi za svoj ravnopravni status i materijalni položaj. Mireći tradiciju i sadašnjost NSPRV gradi budućnost i kroz samostalne i kroz aktivnosti koje organizuje globalni prosvetarski sindikat EI. Stoga i danas podsećamo na kontinuirane akcije ove organizacije na putu pomoći zaostalim i siromašnim društvima da prevaziđu taj zaostatak upravo kroz investicije u obrazovanje i nastavnike i na moto koji će širom sveta sledeću godinu dana promovisati učitelji sveta „Ulaganjem u učitelje (sada), gradite (bolju i bogatiju) budućnost“ ili da još jednom parafraziramo drevnu istočnjačku mudrost: onaj ko razmišlja dan unapred – uzme sa sobom hranu, onaj ko razmišlja godinu unapred - posadi drvo, a onaj ko razmišlja vek unapred - ulaže u obrazovanje“ rekao je u prigodnoj besedi Hadži Zdravko M. Kovač gen. sekretar NSPRV.

Kuma ovogodišnje slave bila je g-đa Jelena Zejak iz Subotice, a zalog kumstva za sledeću godinu uzeo je gospodin Vladimir Popović iz Poljoprivredno-prehrambene škole u Somboru. Obred osveštanja i lomljenja slavnog kolača koji je obavio arhijerejski namesnik somborski o. Miloš Lovrić, prethodio je kraći muzički program hora učenika somborske OŠ I. L. Ribar pod dirigentskom palicom g-đe Slavice Sokolović, a nakon toga prigodnu besedu održao je hadži Z. M. Kovač, koji je dosadašnjim kumovima podelio po repliku hilendarske ikone Sabor srpskih svetitelja i učitelja. Slavi su prisustvovali gosti iz gradske uprave Sombora, predstavnici somborskih stranaka, rukovodstvo NSPRV i Srp-sa brojni članovi i aktivisti sindikata i predstavnici sredstava informisanja. Nakon oficijelnog dela u službenim prostorijama Sindikata, program je nastavljen zajedničkim druženjem u restoranu Srednje ekonomske škole. Domaćini su uz naravno NSPRV bile sindikalne organizacije NSPRV SEŠ i Poljoprivredno-prehrambene škole.

(Više o proslavi na našem sajtu)

U SUSRET 5. OKTOBRU – SVETSKOM DANU UČITELJA WORLD TEACHER DAY 2009

„Build the future: invest in teachers now“

(Nastavak sa str. 1)

Dan je prilika da zaposleni u obrazovanju obrate široj društvenoj javnosti i uporene na brojne probleme u delatnosti, kao i da podsete na dan koji je UNESCO predložio, a UN prihvatilo za Svetski dan učitelja još davne 1994. godine. Od tog dana učitelji širom sveta koriste svoj dan za priliku da ukažu na specifičnosti i probleme u svojoj sredini, ali i one koji su istovetni za nastavnike širom sveta.

Ove godine Internacionala obrazovanja, kao najveći sindikat nastavnika u svetu koji broji više od 30

miliona članova iz 172 zemlje i teritorije organizovanih u 401 sindikat predlaže za moto akcije slogan: „Investirajte u budućnost – investirajte u učitelje odmah“.

IO NSPRV je na sednici održanoj u subotu, 29.08.2009. godine u Zrenjaninu, između ostalog, doneo odluku da raspiše konkurs u kategoriji pisanih i likovnih radova učenika na zadanu temu. Na taj način će i naši učenici imati priliku da se još jednom u ovoj godini ogledaju na jednu interesantnu temu i pokažu ono što mi, njihovi učitelji, dobro znamo da je investicija u

učitelje zalag napretka, a obrazovana mlada populacija šansa za izlazak iz bede i siromaštva.

Na završnoj manifestaciji najbolji radovi i pojedinci biće primereno nagrađeni, a deo njih i publikovan u medijima.

Sindikata je, i ovaj put, pripremio i nekoliko posebnih nagrada za one koji budu najaktivniji na konkursu.

Vaše radove dostavite sekretarijatu NSPRV – Trg Svetog Trojstva 1/16, 25000 Sombor ili elektronski na adresu: sindiso@sbb.rs.

Uključite se!

BEZ ŠTRAJKA, ZASAD

Na Otvorenom univerzitetu u Subotici održana je konferencija NSPRV za sredstva informisanja. Domaćin konferencije bio je GO NSPRV Subotica, a o aktuelnim temama su govorili Hadži Zdravko M. Kovač, generalni sekretar NSPRV, Jelena Zejak, predsednik GO, Zvezdana Čirković, član GO, i Otilija Česljar Kiš, član IO NSPRV. Prof Kovač je izneo stav predsedništva Srps zbog čega ovaj sindikat ne podržava razloge za navodni štrajk „reprezentativnih“ sindikata (isplata jubilarnih nagrada iz 2008 godine i ranije) i zašto štrajka i neće biti. On je naveo i čitav niz sindikalnih razloga za eventualni štrajk: „potkra-

danje“ dela zaposlenih u školama kojima vlada ne isplaćuje zagarantovani minimalac, neisplaćivanje regresa i toplog obroka svim zaposlenim, moratorijum na prekovremeni rad, nagrade i bonuse, zamrzavanje plata, lažni predstavnici zaposlenih u obrazovanju u tripartitnim telima... te naglasio da će SprS pozvati prosvetare na štrajk ako Odbor za utvrđivanje reprezentativnosti do 18. septembra ne utvrdi termin za reprezentativnost Srps, NSPRV i SOB. On je govorio i o inicijativi RKO ŠU Zrenjanin koji je inspekcijom nadzorom naterao škole u Zrenjaninu da isplaćuju minimalac „tetkicama“ i drugim zaposlenim sa nižim primanjima.

Članovi KO za Grad Suboticu su govorili o nepriemeranim pritiscima na pojedince koji se ucenjuju da prihvate Sporazum o troškovima prevoza koji je naš sindikat odbio jer znatno umanjuje naknadu troška

zaposlenom za prevoz i diskriminiše zaposlene koji stanuju van grada Subotice.

Poslednja vest: NSPRV je Ustavnom sudu RS podneo Inicijativu za ocenu ustavnosti spornog Sporazuma. (O ovim temama više na stranama našeg sajta)

КРАХ(Ј) „НЕЗАВИСНОСТ“-И У АПВ!

Као што смо у једном од претходних дописа и најавили наставља се фрагментација остатака ГСПРС „Независност“, а нарочито његовог војвођанског дела. Наиме, након што је највећи део овог Синдиката - НСПРВ, одлуком скупштине НСПРВ у децембру 2007. године, напустио ГСПРС „Независност“ и наставио да самостално делује под старим именом (НСПРВ), те се удружио са Синдикатом образовања Београда и у октобру 2008. године одржао Оснивачки конгрес Синдиката радника у просвети Србије (СрпС), дошло је и до нових искључења и цепања у делу синдиката Независност који је остао привржен београдској централи (део школа из ШУ Нови Сад, односно сремског округа). Да појаснимо, ГСПРС „Независност“ је из свог чланства 04.06.2009. године искључио Будимку Палија Чикарић, потпредседника ГСПРС „Независност“, председника ПО овог Синдиката за Војводину и члана ГО ГСПРС „Независност“, док је истовремено Будимка Палија Чикарић поднела кривичне пријаве против других функционера ГСПРС „Независност“.

Ових дана и ова прича добија епилог – председник ГСПРС „Независност“ Томислав Живановић је, вероватно изазван чињеницом да бивша чланица синдиката Независност, Будимка Палија Чикарић, из објекта школе у којој је запослена и са службеног телефона „шаље писма, поруке и сличан компромитујући материјал по школама и установама Србије, зове школе и шири неистине и лажи“. Док је колегиница Палија Чикарић, испут речено, коју је НСПРВ и делегирао у органе ГСПРС „Независност“ то радила својој матичној организацији – НСПРВ све је било у реду, али оног момента када се окренула против дојучерашњих савезника и ментора, председник Независности „пресавио је табак“ и директору ТШ „Михајло Пупин“ Инђија, у којој већ двапут искључена колегиница Палија Чикарић (претходно је искључена из НСПРВ) ради, поручио да „у супротном биће присиљен да покрене судски процес због нанете штете и нарушавања угледа ГСПРС „Независност“. Он истовремено директора те школе обавештава и о чињеници да је „одлука о аутоматском искључењу из чланства ГСПРС „Независност“ Будимке Палија Чикарић коначна“, из разлога „јер именована није правремено упутила жалбу на донесену одлуку“.

Колегиницу Палија Чикарић ни та чињеница претерано не брине, јер се она већ нашла у друштву забуњивача из УСПРС, којима је вероватно обећала да ће превођењем „својих“ чланова у ред овог синдиката себи осигурати неко функционерско место у том синдикату. Да вас колегиница Будимка Палија Чикарић још једном не би „превела жедне преко воде“ имамо обавезу да вас правилно и надамо се правремено информисемо о чињеници да је у вашој школи/установи велики број запослених потписао приступнице НСПРВ, чиме су постали чланови нашег синдиката и који су доведени у забуну погрешним информацијама управо од стране колегинице Палија Чикарић и нису у пуном капацитету партиципирали сва права која им из тог чланства припадају.

Наш Синдикат је, ценећи да је време најбољи судија, сачекао да се стиса „бура у чаши“ и да се покаже истина да је наша скупштина и руководство било потпуно у праву када је одлучило да раскрсти са централом из Београда и крене путем којим смо и кренули давне 1988. године. Да се нисмо одрекли Вас као чланова видљиво је из чињенице да смо за све наше чланове, па чак и оне који у последњем периоду нису измиривали обавезу плаћања чланарине преузели обавезу да их осигурамо 24 часовним осигурањем закљученим са Wiener stadliche осигурањем, да их информисемо, да им пружамо правне савете и заступало у споровима, пружамо новчану помоћ из солидарног фонда, јер смо сматрали да нисте довољно информисани и да сте (не)свесно доведени у заблуду од стране колегинице Будимке Палија Чикарић и/или председника синдиката у вашој школи.

(*Цео шексти можете преузети са нашег сајта*)

СВИ НАНОВО ПРЕД ОДБОР

Синдикат радника у просвети Србије 24. августа је, путем протокола, поднео Одбору за утврђивање репрезентативности синдиката и удружења послодавца Одговор на Примедбе СОС поднете на Захтев за утврђивање репрезентативности СрпС, СОБ-ГО и НСПРВ и дао Одбору и Министарству рада рок (петак 18.09.2009.) да оконча поступак за утврђивање репрезентативности синдиката. У међувремену су СрпС, НСПРВ и СОБ поднели захтеве за преиспитивање репрезентативности СОС и ГСПРС „Независност“ којима је репрезентативност истекла још 12. септембра 2008. године и УСПРС којој је истекла 19. јануара о.г. јер Одбор о томе „нема сазнања“. Све документе можете преузети са нашег сајта.

ОТВОРЕНО ПИСМО

- Господину министру Расиму Љајићу
- Одбору за утврђивање репрезентативности

ПРЕДМЕТ:

Захтев за утврђивање губитка репрезентативности ГСПРС „Независност“

Синдикат радника у просвети Србије регистрован је за територију Републике Србије решењем Министарства за рад и социјалну политику број 110-00-1124/2008-02 од 23.12.2008. године.

Синдикат радника у просвети Србије, на основу одредби члана 233. Закона о раду, подноси Захтев за преиспитивање репрезентативности Гранског синдиката просветних радника Србије, са седиштем у Београду, Ул. Нушићева 4, утврђен решењем бројем 110-00-687/2005-02 од 12.09.2005. године, из следећих разлога:

Грански синдикат просветних радника Србије „Независност“ са седиштем у Београду, Улица Нушићева 4, стекао је статус репрезентативности 12.09.2005. године, како се наводи у образложењу решења зато што је тада располагао са 15 980 приступница чланова синдиката у основним и средњим школама, високим и вишим школама, ученичком и студентском стандарду.

ГСПРС „Независност“ тада је доказао репрезентативност само у сектору запослених у основним и средњим школама, а касније је доказао и репрезентативност у делатности предшколског образовања и установа за дневни боравак деце Решењем 110-00-1000/2006-02 од 4. децембра 2006. године са поднетих 2550 приступница, као што је накнадно утврђена и репрезентативност одбора овог синдиката у делатности ученичког и студентског стандарда (домови ученика и студената) о чему је Министарство рада, запошљавања и социјалне политике издало Решење бр. 110-00-999/2006-02 од 22.01.2007. године. Синдикат Независност је тада поднео 894 приступнице чланова запослених у домовима ученика и студената. ГСПРС „Независност“ никада није имао довољан број приступница нити је подносио захтев за утврђивање репрезентативности у сектору вишег и високог образовања (универзитетско образовање).

Напомињемо да је приликом утврђивања репрезентативности ГСПРС „Независност“ као гранског синдиката и утврђивање репрезентативности Одбора предшколаца и Одбора запослених у ученичком и студентском стандарду, као доказ признато 6354 приступница НСПРВ који је од 2000. године био колективни члан ГСПРС „Независност“ и који је у 2005. години свом имену НСПРВ додао суфикс Независност (НСПРВ „Независност“). У складу са одлуком НСПРВ „Независност“ од 15.12.2007. године овај Синдикат је одлучио да брише суфикс Независност и да се реупише у Регистар синдикалних организација под старим именом – НСПРВ. Велика већина чланова НСПРВ је након тога потписала потпуно нове приступнице које је и поднела на доказ Одбору и министарству.

Како су, у међувремену, готово сви чланови НСПРВ напустили ГСПРС „Независност“ и када се одбије број приступница чланова НСПРВ чије копије поседује и ГСПРС „Независност“, а које је приликом утврђивања гранске и секторске репрезентативности ГСПРС „Независност“ поднео Одбору на увид, јасно је да овај Синдикат више и није репрезентативан. Стога сматрамо да је овај наш Захтев за преиспитивање репрезентативности основан.

Такође истичемо да су многи чланови ГСПРС „Независност“ из Војводине, Београда и централне Србије иступили из тог Синдиката и приступили Синдикату радника у просвети Србије, који је стекао услове за утврђивање репрезентативности за делатности основних и средњих школа и домова ученика. По овом нашем Захтеву за утврђивање репрезентативности, поступак је у току још од 5. марта 2009. године, али због опструкције рада Одбора за утврђивање репрезентативности, наш Захтев не може никако да дође на дневни ред Одбора.

О чињеници да је овај Синдикат, али и други синдикати просветних радника, изгубио репрезентативност већ смо упозоравали надлежног министра рада и Одбор, као и социјалне партнере у ресорним министарствима. Нажалост, досад нико није уважио ове наше дописе које смо спремни поднети Вама на увид као доказ да смо Вас упозоравали на чињеницу да је не само истекао законски рок на који је утврђена репрезентативност ових синдиката, већ и да је број чланова „репрезентативних“ синдиката у делатности образовања смањен и да је због легалности и легитимности неопходно поновно им преиспитати репрезентативност.

У очекивању да ће овај наш Захтев бити прихваћен, ми Вам се унапред захваљујемо.

С поштовањем,

Генерални секретар
Хаџи Зравко М. Ковач с.р.

Председник
Брајковић Слободан с.р.

АФЕРА „ИНДЕКС“

Након седам одлагања кренуло и суђење
(Наставак са стр. 1)

У Смедереву је 15. септембра почело суђење професорима оптуженим за примање мита, као и посредницима и студентима који се терете за куповину испита и диплома у такозваној афери „Индекс“. Оптужена су 22 професора, 33 студента и више од 30 посредника који се терете за корупцију, злоупотребу службеног положаја и фалсификовање докумената. На рочиште из, махом здравствених разлога, није дошло 17 оптужених и неколико бранилаца. Рочиште је иначе одлагано шест пута. Читање и допуњавање генералија оптужених трајало је два и по сата.

Судија Слађана Бојковић је током прозивке оптужених рекла да се један оптужени „три месеца“ не одазива на судске позиве с образложењем да је „на одмору“, а да исто оправдање користи и један бранилац. Суђење се одржава у згради градске управе јер суд нема судницу која би примила све оптужене и њихове браниоце. Ново рочиште заказано је за 16. септембар када ће оптуженима бити читана оптужница. На оптужници су професори, декани и продекани правних факултета у Крагујевцу, Београду, Нишу и Новом Саду, који се терете да су на испитима позитивне оцене давали за 500 до 750 евра, док су дипломе коштале од 12.000 до 16.000 евра.

Прошло рочиште је отказано јер су браниоци тражили изузећа вршиоца дужности репуб-

личког јавног тужиоца, председника Окружног суда у Смедереву, Окружног јавног тужиоца у Смедереву и свих његових помоћника, као и председника већа судије Слађане Бојковић. Сви захтеви су одбијени.

У међувремену је заменик окружног тужиоца у Београду обуставио поступак против донедавно окривљеног професора Оливера Антића, чиме је он скинут са оптужнице. Адвокати су одлуку београдског тужиоца оценили као исправнику и закониту, али су зато изразили сумњу у непристрасност тужилаштва у односу на остале окривљене.

Бранилац професора Ивана Чукаловића који је у међувремену изабран за судију Уставног суда Косова, адвокат Момчило Булатовић, затражио је изузеће судије Бојковић јер одлуку о обустављању поступка против професора Антића, коју сматра непристрасном, није доставила свим учесницима поступка, што по његовом мишљењу говори о неједнаком третману према осталим окривљенима.

Председник већа судија Слађана Бојковић привремено је издвојила поступак против 27 оптужених због тога што нису били на главној расправи или нису дошли њихови браниоци. „Издвајање из предмета је привремено и већ сутра, у наставку рочишта, предмету ће бити придружени они који буду присутни“, тврде у тужилаштву. Суђење се наставља...

Хрвати ефикаснији

У току комшијске афере „Индекс“ хрватско правосудје и тужилаштво се показало много ефикасније од својих српских колега. Подсећамо да је у афери која почела 18. септембра 2008. године на начин што је ухапшена већа група професора, студената и посредника, већ 16. октобра исте године је изречена прва пресуда – условно је осуђен студент који је био учесник у подмићивању.

Након ефикасне истраге која је уследила, изречене су још 4 казне за студенте, а 3. децембра су подигнуте прве оптужнице против 16 особа. У марту ове године почело је на Окружном (Жупанијском) суду у Загребу прво суђење против 16 оптужених. Суд је 27. маја 2009. године осудио 2 универзитетска професора, а 28. јула о.г. још 29 особа....

ДИПЛОМЕ СЕ КУПУЈУ И У НЕМАЧКОЈ Новцем до дипломе

Корупција је пољуљала и углед немачких универзитета. Због превара са докторским звањима и узимања мита, око стотину факултетских професора нашло се под истрагом немачког државног тужилаштва. Малверзације су откривене на бројним угледним универзитетима Немачке, а један од њих је и међународно признати слободни Универзитет у Берлину.

Садржају „плаве коверте“ која се у неким државама за жељену услугу редовно пружа испод стола, имуни очито нису ни поједини немачки професори. Од 4.000 до 20.000 евра – цена је докторске дипломе, у зависности од тога колико су професори уложили труда да би заинтересовани студентима помогли у што брже стицању докторске титуле, заобилазећи, наравно, законски пут. „У причу су умешани сви универзитети широм Немачке. Корупција погађа све факултете, пре свега класичне право, медицина, филозофија, али и техничке смерове“, појашњава немачки државни тужилац, Гинтер Фелд.

Титулу „др“ добијали најлошији студенти

Прозвани су универзитети у Франкфурту, Лајпцигу, ХанOVERу, Хамбургу, Келну, па чак и Берлину. Осумњичени професори, углавном хонорарци и приватни доценти, докторате су уз одређену цену делили у скоро свим научним дисциплинама, од права и медицине до економије и машинства. Докторску титулу стицали су и они студенти, који због лоших резултата и оцена, заправо, не би ни имали шансу за докторате. Реаговало је и Удружење универзитетских професора. Они захтевају нови правилник који ће регулисати израду докторског рада. Члан Удружења, професор Бернхард Кемпен коментарише: „Ми смо још пре неколико година предложили да у садашњи правилник буде убачен амандман. Полазници докторских студија би морали да положе заклетву, која би их обавезала да током израде докторског рада не смеју да користе туђу помоћ.“

Епилог у затвору

Прикупљање информација о овом случају кренуло је још пре више од годину дана. Све је почело у једном Институту за научне консултације у Бергиш Гладбаху на северозападу земље, чији је шеф у јулу прошле године због вишеструког подмићивања осуђен на три и по године затвора и новчану казну у износу од 75.000 евра. Шеф и сарадници Института су професорима уз новчану надокнаду слали студенте, који због лошег просека у праву не би ни имали право на упис доктората. И један од професора правног факултета у ХанOVERу који је био спреман да „подели“ 61 докторат, тренутно служи тро-годишњу казну.

ПРОДЕКАН ТРГОВАО ИСПИТИМА

Сада већ бивши продекан Саобраћајног факултета у Загребу Драган Бадањак и још 28 оптужених у процесу познатом под именом «Индекс 2» су, пред већем Жупанијском суду у Загребу, проглашени кривим за корупцију. Међу оптуженима су универзитетски професори Јерко Радош, Антун Сертић, Дамир

Божићевић, Велимир Колар и Сања Марушић те доктори економских наука Иван Бошњак, Дражен Ковачевић и Јосип Завада. Уз пресуду, свим професорима је пет година забрањено да раде.

Продекан Бадањак је добио десет месеци затвора и пет година забране професорског рада, а и остали професори су кажњени безусловним казнама. Остала 22 осуђеника у том поступку била су посредници у куповању испита или студенти који су плаћали услуге споменутих професора. Како је утврђено, осуђени професори су за полагање испита на Саобраћајном факултету преко посредника тражили од 200 до 700 евра.

Бивши продекан Бадањак и један од посредника, Младен Будор већ су раније неправоснажно осуђени у процесу названом «Индекс 1».

Тужиоци су у завршној речи затражили најстроже казне затвора за оне који се нису покајали и признали кривицу, док је за оне који су се покајали и признали кривицу затражена условна казна.

КАКВА ОРГАНИЗАЦИЈА ЈЕ ПОТРЕБНА МЛАДИМА?

Очигледно да постоји снажна потреба за социјалистичком организацијом младих и да они интензивно трагају за таквом организацијом. Често и тамо где је нема, али један број младих људи у фантоме прошлости пројектује своје наде, жеље и аспирације. Такав је случај са Савезом социјалистичке омладине Југославије – ССОЈ. Осниваачи ове групе верују да постоји континуитет између СКОЈ (Савеза комунистичке омладине Југославије), НОЈ-а (Народне омладине Југославије) и ССОЈ-а. Међутим, тог континуитета нема и никада га и није ни било. ССОЈ је организација прикрило наметнута омладини Југославије крајем 1974 – по рецепту по коме су Руси чехословачкој омладини наметнули организацију истог имена, да би јој укинули њену дотадашњу омладинску организацију која је почела да измиче контроли комунистичке партије.

НОЈ је 1952. преименована у СОЈ (Савез омладине Југославије), који је имао формалну организациону и политичку аутономију као “масовна друштвено-политичка организација”. СОЈ је којекако таворио под контролом СКЈ до 1967, када се од њега одваја ССЈ (Савез студената Југославије) као самостална студентска организација. То одвајање Савеза студената појачало је тежње ка политичкој самосталности обе ове омладинске организације и те тежње су се нарочито изразиле у критичности и самосталности омладинске штампе (Студент, Видици, Сусрет – у Београду).

У јунској експлозији 1968. читави сектори омладинских организација потпуно се отржу бирократској партијској контроли и делују независно и против ње. Опозициони студентски покрет тако је освајао легалне форме политичког организовања и деловања. Због тога је Титов режим одлучио да младима укине могућност самосталног политичког организовања, тј. да укине и ССЈ и СОЈ и да уместо њих оснује ССОЈ као филијалу СКЈ која је на свим нивоима била под непосредном политичком контролом бирократских партијских органа.

Та “реформа” је проведена крајем 1974. и од тада југословенска омладина нема више својих самосталних организација – ни студентских ни омладинских. Са том реформом практично је и затрт независни студентски покрет из 1968. године. Године до Титове смрти биле су оловне године затирања сваке демократске и критичке опозиције у Југославији.

После Титове смрти долази до успона југословенског штрајкачког покрета против “шок терапије” ММФ-а и Светске банке, тј. против наметнутог наставка југословенске транзиције ка капитализму – транзиције која је у Југославији почела са првим тржишним реформама 1963. године. У оба случаја, те транзиционе средство биле су изнуђене политичким и економским притисцима западних кредитора и светског финансијског капитала представљеног ММФ-ом и Светском

банком. Тај штрајкачки покрет развијао се ка генералном штрајку и заустављен је тек ратом 1991. године – ратом империјализма и локалних “националних” бирократских мафија против свих народа бивше Југославије.

Напоре са масовним штрајкачким покретом радника и у ССОЈ су почеле да се поново јављају тежње за политичком самосталношћу од бирократског партијског tutorства. Те тежње су опет свој најјачи израз нашле у омладинском штампима и поново су започеле да пљуште забране омладинских листова. Неки од тих листова су и трајно укидани (Сусрет), али уместо њих су брзо ницали други са којима је режим опет имао исте проблеме. Све до 1991. године, омладинска штампа је била најслободнији и најкритичнији део југословенске штампе.

“Вишепартијски” “демократски тоталитаризам је успео да коначно разбије јединствене омладинске организације у свим републикама бивше Југославије и да на њихово место устоличи отужне и ништавне партијске подмлатке – подмлатке по лику и слику њихових оснивача.

Масовне омладинске организације увек су имале и функцију омладинских синдикалних организације залажући се за интересе који су били заједнички свим младима – за право на школовање и право на рад пре свега. Таква омладинска организација младима је увек потребна. Ниједна данашња политичка странка им неће помоћи да је изграде и развију. Из простог разлога што то и нису никакве политичке странке, него су заправо приватна акционарска предузећа за грабеж националног богатства. Власник највећег броја акција таквог предузећа је и шеф (председник) “странке”. Отуда свим странкама председничка организациона структура која је по дефиницији антидемократска – као и председнички модел државне власти.

За борбу за своје интересе, млади ће раније или касније морати да изграде демократску масовну организацију синдикалног типа са слободом формирања политичких тенденција и фракција у тој организацији. Они за то треба да користе сва искуства предходних омладинских организација, али никако не треба и не могу да некритички преузимају преживеле моделе и начине деловања тих некадашњих организација. А понајмање ваљаног за то ће наћи у моделу ССОЈ.

Павлушко Имишировић

ШКОЛА ТРАЖИ ИСТИНУ

Немиле сцене у учионицама, које су све учесталије последњих година, као да изненађују јавност, па чак и ону стручну, педагошку. И они који су најпозванији да говоре о школи, више се држе периферних ствари него оних дубљих, суштинских. Наравно, није у питању непознавање материје колико недостатак смелости да се суоче са истином. Тешко је, изгледа, признати да су све те ружне и недозвољене појаве на часовима сасвим природан и очекиван рефлекс живота (младости) на хронично рђаво стање у нашој култури – посебно у просвети.

Једна од „препрека“ које коче нормалан живот наше школе јесу наставни програми који не чине младог човека ни бољим ни паметнијим, што би било обавезно, али му зато провоцирају оно агресивно биће које је, мање или више, свима нама својствено. Ти су програми најчешће далеко од ученикових жеља и могућности па га „смарaju“ и муче.

Друга препрека на којој се спотичемо у просвети јесте потпуно срозан ауторитет наставника у друштву, у средини у којој ради, па наравно и код ученика.

Данас се код нас сасвим укорењено образац успеха који је карактеристичан за потрошачка друштва где није ни важно шта се ради, већ колико се новца стиче. Углед појединца се, дакле, мери новцем који зарађује, а не његовим људским вредностима и послем којим се бави.

Према томе, сасвим је јасно какав углед код нас може имати неко (наставник) ко зарађује месечно око 400 евра и са својом породицом живи у педесетак квадрата стамбеног простора (или код родитеља), ко нема викендицу па ни половну „заставу“, нити користи годишњи одмор даље од свог стана и насеља. Такав код младих такоређи губи право да саветује и васпитава друге јер ни за себе није пуно знао (читај: стекао). Зато је на наставника данас врло лако подићи тон – па, како чујемо, и руку.

Трећа ствар (препрека) која унижава педагошки позив код нас јесте рђаво регулисан, односно нерегулисан, радно-правни и педагошко-стручни статус наставника. Сви економисти, правници, лекари, официри у свету за петнаестак година рада остваре видљив напредак у свом послу у виду признатих квалификација и плаћенијих задужења.

И наставници у напредном свету током искуства добијају извесна педагошка звања или пак платни разред којим се поштује њихов заслужени педагошки ранг.

Код нас тога нема, што није случајно. Ово доводи до тога да наставници често и не поклањају дужну пажњу свом стручном усавршавању јер од њега им мало зависи или чак не зависи уважавање и награђивање. И данас је положај наставника прегуштан вољи директора, а који се углавном не окружују најбољим наставницима.

Овим ми уопште не бранимо (нити нападамо) наставнике. У свим професијама има оних који одлично раде и оних који не само да лоше раде, већ је њихов рад штетан. Што би се и просветари у томе разликовали од других професија?

У ствари, скоро да је право чудо да још има пуно добрих наставника код овако лошег њиховог друштвено-економског положаја. Бојим се да ће их све мање бити добрих уколико се њихов положај не побољша.

Према томе, ако ово друштво хоће да поправи прилике у школи, да уклони рђаве ствари из ње о којима се данас говори, па и многе друге, мора учинити праве и одлучне потезе. Мора да уклони препреке које стоје на путу у раду школе – истинских, принципјелно.

Школа, као и сам живот, тражи истину.

Проф. Момчило Мишовић

NEMAČKA: Đaci (ne)smeju da ocenjuju nastavnike!

• Šta smeta da se i nastavnici malo „potkače“? • Ko će odgovarati za zlonamerne i neopravdane ocene prikazane nastavnicima? • Motivacija da se postane bolji!“

Prema odluci Saveznog suda pravde, internet-portal „spic-knich.de“ može da nastavi sa radom. Na tom portalu učenici iz čitave Nemačke ocenjuju svoje nastavnike, i to prema više kriterijuma, a ocene se daju anonimno. Mnogi su se bunili, a jedna nastavnica je podnela tužbu koju je sud proglasio neosnovanom. Đaci će i dalje smeti da ocenjuju svoje nastavnike, dokle god ih ne vređaju. Pravo učenika na razmenu mišljenja jače je od prava nastavnice na informaciono samoodređenje, saopštile su sudije.

Svebiše cajtung (Lojtkirh): „Dobar nastavnik će ostati dobar nastavnik i kada mu se neki frustrirani đak zbog loše ocene na ovom sajtu osveti svojom lošom ocenom. No, ovakvi portali nisu samo loši, već pružaju orijentaciju i pomažu da se stekne prvi utisak – kao što je to slučaj sa ocenama posetilaca hotela“.

Celeše cajtung (Cele) ne deli to mišljenje: „Na ovoj internet-stranici se u najboljem slučaju može naći bespotrebno dubre, u najgorem, podmetanja koja

štete nečijem ugledu. Sud smatra da nastavnicima treba da trpe ovako nešto. Zar ne bi sada trebalo da otvorimo i internet-portale na kojima se i sudije ocenjuju, na primer kao manje ili više kompetentni?“

I **Nordvest cajtung** (Oldenburg) nije baš saglasan sa odlukom suda: „Ko će odgovarati za zlonamerne i neopravdane ocene prikazane nastavnicima? Mržnja bi sa interneta mogla preći i u školu i tamo trajno zatrovati klimu“.

Takvog nečeg se **Nordkurir** (Noj-brandenburg) nimalo ne plaši. Naprotiv: „Svako čiji je posao javan mora da dopusti da se njegov rad vrednuje, da se na to vrednovanje navikne i da ga shvati kao motivaciju da postane bolji“.

Tako misli i **Oberajn tagblatt** (Lih-tenfels): „Nastavnici treba da pokažu da su im argumenti važniji od paušalnih ocena. Pretnje zabranama ne bacaju baš lepu svetlost na nastavnicu koja je podnela tužbu“.

Noje osnabriker cajtung se pobunio zbog toga što su dačke ocene anonimne. „Nema razloga da na kraju godine ni

đaci ne uruče svoja svedočanstva nastavnicima. Ali, oni bi trebalo da stoje iza svog mišljenja i da ga obrazlože. Nema razloga da čitav svet čita razmenu informacija među dacima“.

Veclarer noje cajtung (Veclar) žali nastavnice: „Učeničke ocene su u velikom broju slučajeva neosnovane. Ali one ne mogu da se revidiraju, osim ako neki nastavnik ne angažuje svoje prijatelje da se na portal prijavljuju kao đaci da bi mu popravili prosek. To je nedostojna situacija“.

Za **Rajn cajtung** (Koblenc/Majne) sve je pitanje slobode mišljenja: „Ovakvo funkcionise pravna država. Inače bismo se pretvorili u državu nadzora, u kojoj neki visoki organi pokušavaju da drže stvarne i moguće opasnosti podalje od građana“.

Badiše cajtung (Frajburg) smatra da je ocenjivanje putem interneta pogrešan put i daje praktičan savet: „Umesto da daci, roditelji i nastavnici sude jedni o drugima, trebalo bi da jedni sa drugima – razgovaraju“.

Miteldojče cajtung (Hale) ne može da shvati uzbuđenje nastavnika: „Oni na saveznom nivou imaju prosečnu ocenu 2,7 (to je kao 3,7 u Srbiji) što ukazuje da se daci trude da budu precizni i nije to ni loša ocena“.

Kelner štat ancajger takode ne vidi razloga da se nastavnicima malo ne „potkače“ dačkim ocenama: „Šta fali tome što će i nastavnici malo na svojoj koži osetiti nemoć pred nečijom ocenom?“

Augsburger algemajne (Augsburg) je kategoričan: „Nastavnici moraju da se izlože sudu daka – svidelo se to njima ili ne“.

MAKEDONIJA: Smene zasnovane na jezicima

Ministar najavio odvojene smene u najvećem srednjoškolskom centru

Proletošnje skoro fatalno prebijanje makedonskog učenika od strane gotovo 50 naoružanih albanskih učenika naškodilo je međuetničkim odnosima u Strugi, gradu koji je istorijski poznat po svojoj mirnoći. Povećano nasilje među učenicima pogađa srednjoškolski kompleks Niko Nestor u Strugi od proširenja Struge 2004. godine. Po toj teritorijalnoj reorganizaciji, tadašnja vladajuća stranka Socijaldemokratski savez (SDSM) je, uz podršku etničke albanske Demokratske unije za integraciju (DUI), dodala Strugi nekoliko opština, čime su Albanci dobili većinu od 55 procenata.

Dve godine kasnije gradsko veće koje je kontrolisala DUI podelilo je školski kompleks: gimnazija je postala odvojena škola pod nazivom Ibrahim Temo, sa novim direktorom Albancem, dok su tehničke škole zadržale staro ime Niko Nestor.

Demografske promene vezane za veću zajednicu odrazile su se i na škole. U školskom kompleksu albanski učenici postali su većina. Tuče su se uvišestručile, a posebno su postajale izražene one između Albanaca iz

nedavno pridodatih opština i Makedonaca sa područja uže Struge.

Lokalni roditelji, tvrde da problem nije urbano-ruralne prirode, nego etnički i politički. Oni tvrde da je „u toku tiho etničko čišćenje Makedonaca“. Osamnaest makedonskih učenika napustilo je Strugu ove godine. Školske kamere snimile su tuče, ali makedonski roditelji smatraju da gradonačelnik Struge Ramiz Merko, član DUI, i njegovi zvaničnici, odbijaju da kazne krivce.

Uznemireni roditelji slažu se da je jedini način za sprečavanje daljih napada na njihovu decu da se dve etničke grupe podučavaju odvojeno. U februaru, suočen sa nasiljem među učenicima i bojkotom časova, ministar obrazovanja Pero Stojanovski složio se da ustanovi takav plan.

Smene, zasnovane na jeziku na kojem se drže časovi - makedonskom i albanskom - počele da se sprovode do kraja godine. Vlada je takođe obećala izgradnju nove školske zgrade do kraja školske godine kako bi izašla na kraj sa tim problemom. „Ovo je samo privremeno rešenje“, rekla je direktorka škole Mare Saveska.

„Lokalna vlada je prihvatila ovo rešenje, mada se albanski nastavnici i članovi gradskog veća baš i ne slažu sa tim“, rekao je Jamije Hajredini, direktor obrazovnog sektora u Strugi.

Premijer Nikola Gruevski krivi proširenje Struge iz 2004. za etničke tenzije. „Vlada je rešena da reši problem i... stalno je u kontaktu sa roditeljima, nastavnicima i lokalnom vladom“, rekao je premijer.

DANSKA: Opuštena atmosfera

Dok nastavnik predaje, đaci u Danskoj mogu da igraju video-igrice, jedu, piju... Na nastavu ne moraju da dolaze redovno. Izostanke ne treba da pravdaju. Kod profesora koji nisu tako strogi mogu i da pričaju. Važno je da polože testove koje rade s vremena na vreme. Ocene su drugačije nego kod nas: najbolja ocena za đake u Danskoj je -12, dok je „minus tri“ najlošija ocena. Između najniže i najviše su trojka, petica i sedmica. Kaže da tamo nema dnevnika.

U danskim školama, i uopšte u tamošnjem životu, veoma mnogo koristi tehnika. U svakoj učionici postoji projektor, pa nastavnik ne mora da crta i piše po tabli. Kompjuteri povezani sa Internetom su u hodnicima, salama. Učenici umesto svezaka u školu nose svoj laptop

koji im služi za „hvatanje beležaka“. I na časovima se rade projekti.

Cas ne traje 45, već 60 minuta, da u prvih pola sata nastavnik predaje, a potom se učenici dele u grupe i rade projekte, istražuju, zajednički rešavaju postavljene im zadatke. Važan je, kažu, timski rad. Nastavnici u svojim sveščicama beleže ko dolazi na nastavu, koliko je aktivan na času. Daju se plusovi i minusi, ali presudan je ipak test. Na časovima je opuštena atmosfera, profesori i daci se šale. Deca nastavnice ne oslovljavaju sa „profesore“ ili „nastavnice“, već imenom.

Oni odlično govore engleski. Izvesno bolje od naših đaka, ali ne znaju, na primer, gde je Srbija. Medutim, čuli su za Tita i... za nekadašnju Jugoslaviju.

СВАКИ ПЕТИ НЕПИСМЕН Обележен Светски дан писмености (Наставак са стр. 1)

У свету и код нас је и ове године обележен Дан писмености, а најновији подаци UNESKO показују да је око 776 милиона одраслих људи неписмено, што значи да један од пет пунолетних људи на планети још не зна да чита и пише. Према подацима којима располаже UNESKO, чак 75 милиона деце не иде у школу, похадја је нередовно или је напустило. Како наводи светска организација у извештају објављеном поводом Светског дана писмености који се сваке године обележава 8. септембра, две трећине од тог броја чине жене, наводи Слободна Европа. Овога писмености протећиће у духу теме Писменост и еманципација, а 2009. година се налази тачде писмености, која је проглашена 2003. Генерални директор UNESKO Коиџиро Мацура рекао је у поруци поводом Светсда «писменост не подковање, већ самопоштовање, људско достојанство». Генерални секретар УН Бан Ки Мун изразио је забринутост због, како је рекао, и даље «огромног броја неписмених људи широм света». «Писменост људима даје оруђе уз помоћ кога могу да унапреде свој живот, учествују у одлукама заједнице, али и имају приступ важним информацијама које се тичу социјалне и здравствене заштите», навео је Бан.

ОБНОВА ОСАМ ШКОЛА

Општина Вршац издвојила је средства за реновирање осам школских објеката, а радови су обављени током летњег распуста, рекла је члан општинског већа Снежана Ружић. Она је прецизирала да је општина за ту намену издвојила 28 милиона динара из буџета и 14 милиона динара из самодоприноса. Тим новцем биће плаћени и већ завршени радови на шест школских зграда. «Такође, покрајински Фонд за капитална улагања са 10 милиона динара подржаће радове на санацији и адаптацији основне школе «Олга Петров Радишић», обезбедили су 2,3 милиона динара за реновирање физкултурне сале школе у Гудурици, и милион динара за обнову школског објекта у Јабланици, рекла је Ружићева. Она је додала и да ће Румунија обезбедити потребан намештај за нову школу у селу Ритишево, која ће бити отворена у септембру. Усвајање закона од дугорочног значаја за развој земље.

Ружићева је изјавила и да је у први разред основне школе у тој општини уписано 522 деце, што је за 52 ученика мање него прошле године. У предшколски програм уписано је 384 деце, док је прошле године тај број био 558. «Основну школу у школској 2008/09. години завршио је 531 матурант, а њих 458 полагао је пријемни испит за упис у средњу школу. На пријемном њих 324 прешли су праг за упис у средњу школу у четворогодишњем трајању, тако да ће се уписати на жељене смерове», рекла је Ружић.

Четири средње школе у општини Вршац за наредну школску годину понудиле су 28 образовних профила, од којих на четворогодишњим има 670, а на трогодишњим 120 места. «Понуђено је 20 места више, а уписано је 24 ученика мање. Више уписаних једино је у Школском центру 'Никола Тесла', који је ове године понудио нови смер – финансијски техничар», рекла је Ружић. Пољопривредна школа понудила је школовање за месаре и ветеринарске техничаре, док се за смер виноградар - винар пријавио само један ученик, те одељење неће бити формирано, а он има право а се определи за неки други смер. Музичка школа «Јосиф Маринковић» уписала је 16 ученика на смер музички сарадник и исто толико на смер музички извођач.

КАМЕНОВАЛИ КУЋУ НАСТАВНИКА

Ученици шестог, седмог и осмог разреда ОШ „Људовит Штур“ у Кисачу каменовали су недавно кућу у улици Милана Тривунић бр. 7. у којој живи њихов наставник српског језика Милан Тривунић. Шта је узрок немилом догађају Тривунић није знао да каже, јер за 34 године радног стажа није имао мрље у професији и увек се коректно и пријатељски односио према ђацима и према њиховим родитељима.

Тупи ударци начињени камењем оштетили су капију, а кућа је остала неоштећена захваљујући богатог крошњи дрвета које се налази у дворишту и заклања је, прича Тривунић. Он је открио и ко су починиоци и каже да то нису проблематична деца! Шта је то натерало децу да овако увреду и отворено нападну наставника остаје случај за полицију којој је случај пријављен.

ПОСЛЕ ТРИ ДЕЦЕНИЈЕ НОВА ШКОЛА

Нема више рада у три смене

Основна школа „Марија Трандафил“ у Ветернику, прва изграђена у новосадској општини након три деценије. Од 1. септембра у њу је кренуло 230 ученика, а места има за око 600 ђака. Школу су свечано отворили министар просвете др Жарко Обрадовић и градоначелник Новог Сада Игор Павличић. „Ова је школа изграђена као део пројекта Европске инвестиционе банке и Србија је једина земља у региону која је завршила пројекат. Следи потписивање новог уговора за 50 милиона евра и за основно и за средње образовање. Тим новцем ћемо првенствено градити школске сале, завршавати започете школе које дуго нису изграђене и опремати школе јер је велики број њих изузетно стар“ - рекао је том приликом др Обрадовић. Обрадовић је рекао да ће крајем године, након што у министарству ураде „пресек стања“, одлучити где ће се та средства користити.

Нова школа је потпуно спремна за рад. Остало је још да се ових дана постави интернет прикључак и заврши опремање информатичког кабинета.

КАЊИЖА: ПЛЕСАЧИЦЕ ДОЧЕКАЛЕ ПРВАКЕ

У Пољопривредно-техничком средњошколском центру „Беседеш Јожеф“ у Кањижи јуче је приређена традиционална добродошлица ђацима првацима и њиховим родитељима уочи 1. септембра, када почиње настава. Првацима је добродошлицу пожелео директор школе др Золтан Шарнаи, а пригодан програм је извео Плесни студио „М-плус“. Прозивку 155 првака уписаних на четворогодишње школовање за машинске техничаре, пољопривредне и техничаре хортикултуре, ветеринарске техничаре, те машинске за компјутерско конструисање, као и за трогодишње школовање за руковоаце-механичаре пољопривредне технике, цвећаре, произвођаче прехранбених производа, аутомеханичаре, инсталатере и механичаре грејне и расхладне технике обавиле су разредне старешине.

У тој школи места још има у одељењима на четворогодишњем школовању за машинске техничаре за компјутерско конструисање, а на трогодишњем за произвођаче прехранбених производа, где се још могу уписати они којима је жеља била да на мађарском језику похађају гимназију у Новом Кнежевцу или да се школују за произвођаче прехранбених производа у Хемијској прехранбеној школи у Чоки, где није било довољно полазника.

ЈЕГЕШ ПРИМИО ГОСТЕ ИЗ ШВАЈЦАРСКЕ

(Наставак са стр. 1)

Др Јегеш је госте упознао са основним карактеристикама Војводине, са посебним освртом на образовни систем и надлежности које у тој области има секретаријат. Говорећи о војвођанској мултикултуралности и мултиконфесионалности, коју красе 24 националности, др Јегеш је навео и да се у Војвођанском парламенту у званичној употреби шест језика. Висок ниво толеранције и поштовања различитости у овој покрајини, навело је Европску унију да подржи отварање и рад Кампа толеранције за целу Европу управо у Војводини, истакао је др Јегеш. Образовни систем је врло разуђен што говори и број од 350 основних и 131 средња школа, од који 10 има статус специјалних, попут оних за таленте. У Војводини постоји 14 факултета, један државни и више приватних универзитета, а процес њихове акредитације се завршава крајем године, што ће омогућити увођење јединственог система контроле рада ових образовних институција, истакао је др Јегеш. Такође је навео и да у Војводини ради још девет струковних и пет педагошких школа. Подсетио је да се у Војводини, задњих неколико година много урадило на побољшању студентског стандарда што је, такође, област у надлежности Секретријата.

Гости су изразили задовољство боравком у Новом Саду и Војводини. Износили своје утиске истакли су, поред већ традиционалног гостопримства својих домаћина, и организацију и рад предшколских установа које су посетили, методiku и начин одржавања наставе у школи «Петефи Шандор», а посебна занимљивост за њих представљало је тако успешно сналажење Војвођана у употреби толиког броја језика.

ZARADE (U VOJVODINI) REALNO NIŽE ZA 12,1% Jul 2009. godine

Prosečna zarada (bruto - sa porezima i doprinosima) u Republici Srbiji, isplaćena u julu 2009. godine, iznosila je 45.307 dinara. U odnosu na prosečnu zaradu isplaćenu u junu 2009. godine, nominalno je veća za 2,4%, a realno je veća za 3,3%. U istom mesecu najveće prosečne zarade (bruto) su isplaćivane zaposlenima na teritoriji Grada Beograda (57.029 dinara), dok su u drugim regionalnim centrima zarade iznosile: 36.500 dinara u Gradu Nišu, 44.717 dinara u Gradu Kragujevcu i 53.434 u Gradu Novom Sadu. U isto vreme u Vojvodini su prosečne zarade bile 44.487 dinara, a u centralnoj Srbiji 45.612 dinara.

Prosečna zarada bez poreza i doprinosa (neto) u Republici Srbiji, isplaćena u julu 2009. godine, iznosi 32.553 dinara (u privredi 30.333 dinara). U odno-

su na prosečnu zaradu bez poreza i doprinosa isplaćenu u junu 2009. godine, nominalno je veća za 2,5%, a realno je veća za 3,4% (u privredi je nominalni rast iznosio 3,5%, a realni 4,4%). Zaposleni u centralnoj Srbiji u ovom mesecu nosili su kući 32.774 dinara, a u Vojvodini 31.960 dinara. Najdeblje koverte od teritorijalnih lidera su imali zaposleni u Gradu Beogradu koji su dobili koverte sa prosečno 40.843 dinara, nisu loše prošli ni Novosađani sa 38.155 dinara prosečno neto, dok su od regionalnih lidera najtanje koverte dobili u Gradu Nišu svega 26.226 dinara neto. Šumadinci su prošli nešto bolje – prosečne neto zarade u julu 2009. u Gradu Kragujevcu su iznosile 32.063 dinara. Prosečna neto zarada je prema tome u centralnoj Srbiji nominalno bila za 2,0% veća, a realno za 3,0%, dok je u Vojvodini nominalno porasla za 3,7%, a realno 4,4%.

Period jul 2008 - jul 2009.

Prosečna zarada u Republici Srbiji, isplaćena u julu 2009. godine, u odnosu na prosečnu zaradu isplaćenu u julu 2008. godine, nominalno je veća za 10,7%, a realno je veća za 2,5%.

Prosečna zarada bez poreza i doprinosa u Republici Srbiji, isplaćena u julu 2009. godine, u odnosu na prosečnu zaradu bez poreza i doprinosa isplaćenu u julu 2008. godine, nominalno je veća za 10,7%, a realno je veća za 2,5%. U centralnoj Srbiji taj rast je

10,4% nominalno, odnosno 2,0% realno. U istom periodu u Vojvodini neto zarade su nominalno porasle 11,5%, a realno za 2,7%. Pri tome su statističari zabeležili i u slučaju nominalne indeksacije i realne indeksacije prevagu u korist plata u privredi, koje su realno rasle u ovom periodu u Republici za 5,4%, centralnoj Srbiji 4,4%, a u Vojvodini za 6,5%, iz čega bi se moglo zaključiti da je tome doprinela politika zamrzavanja plata u javnom sektoru koji čini četvrtinu od broja ukupno zaposlenih u Republici.

	Prosečne zarade						Prosečne zarade bez poreza i doprinosa		
	RSD			Nominalni indeksi			RSD		
	VII 2009		I-VII 2009	VII 2009 VI 2009	VII 2009 VI 2009	I-VII 2009 I-VII 2008	VII 2009		I-VII 2009
	Ukupno	Privreda	Ukupno	Ukupno	Privreda	Ukupno	Ukupno	Privreda	Ukupno
Republika Srbija	45307	42055	43389	102,4	103,4	111,2	32553	30333	31178
Centralna Srbija	45612	41946	43682	102,0	102,3	111,5	32774	30260	31392
AP Vojvodina	44487	42346	42599	103,4	106,2	110,3	31960	30530	30603
Grad Beograd	57029	55765	54945	102,5	102,9	112,3	40843	40029	39368
Grad Novi Sad	53434	53252	50161	105,0	109,7	110,9	38155	38051	35897
Grad Niš	36500	30079	35422	100,3	102,3	101,2	26226	21746	25454
Grad Kragujevac	44717	39813	41557	102,3	100,9	112,0	32063	28563	29847

Period januar/jul 2008 – januar/jul 2009.

Prosečna zarada u Republici Srbiji, isplaćena u periodu januar - jul 2009. godine, u odnosu na prosečnu zaradu isplaćenu u periodu januar - jul 2008. godine, nominalno je veća za 11,2%, a realno je veća za 2,3%.

Prosečna zarada bez poreza i doprinosa (neto) u Republici Srbiji, isplaćena u periodu januar - jul 2009. godine, u odnosu na prosečnu zaradu bez poreza i doprinosa isplaćenu

u periodu januar - jul 2008. godine, nominalno je veća za 11,2%, a realno je veća za 2,3%. U centralnoj Srbiji ovaj rast je iznosio nominalno 11,5%, a u Vojvodini 10,3%, dok su realni parametri znatno niži i oni pokazuju da je upoređivanje ovih perioda u centralnoj Srbiji donelo realan rast svih plata od 3,9%, dok je u severnoj Pokrajini realan rast neto zarada iznosio 2,7%.

Nominalni indeksi zarada bez poreza i doprinosa	VII 2009		VII 2009		VII 2009		VII 2009		I-VII 2009	
	VI 2009	XII 2008	XII 2008	VII 2008	Ø 2008	I-VII 2008	Ø 2008	I-VII 2008	Ø 2008	
Republika Srbija	ukupno	102,5	94,8	110,7	111,6	111,2	106,9			
	privreda	103,5	100,4	113,8	114,7	112,8	108,9			
Centralna Srbija	ukupno	102,0	95,4	110,4	111,8	111,5	107,1			
	privreda	102,3	100,9	113,0	114,4	113,2	109,1			
Vojvodina	ukupno	103,7	93,1	111,5	111,1	110,3	106,3			
	privreda	106,7	99,3	115,7	115,4	111,8	108,4			
Realni indeksi zarada bez poreza i doprinosa										
Republika Srbija	ukupno	103,4	89,4	102,5	102,3	102,3	98,9			
	privreda	104,4	94,7	105,4	105,1	103,8	100,7			
Centralna Srbija	ukupno	103,0	90,0	102,0	102,3	102,4	98,9			
	privreda	103,3	95,2	104,4	104,7	103,9	100,7			
Vojvodina	ukupno	104,4	87,9	102,7	102,1	101,3	98,5			
	privreda	107,5	93,8	106,5	106,1	102,7	100,5			

Pedantni statističari su izračunali da su plate ipak zabeležile pad, ako se uporedi zarada zaposlenoga isplaćena u julu u odnosu na poslednji mesec prošle godine: u Republici su zarade nominalno pale za 5,2%, s tim da su u centralnoj Srbiji neto zarade zabeležile pad od 4,6%, a u Vojvodini

od 6,9% nominalno. Realno su plate još više obezvređene i u Republici realno niže za 10,6% s tim da su u centralnoj Srbiji zarade u julu u odnosu na decembar prošle godine zabeležile pad od 10,0%, a u Vojvodini pad od 12,1%.

INFLACIJA JEDNOCIFRENA?

Inflacija u Srbiji do kraja godine bi trebalo da bude oko devet odsto, saopšteno je u Izveštaju o inflaciji – avgust 2009. u Narodnoj banci Srbije. Direktor Sektora NBS za ekonomske analize i istraživanja Branko Hinić istakao je da bi tu projekciju inflacije moglo ugroziti veće poskupljenje naftnih derivata ili skok cena poljoprivrednih proizvoda.

Centralna banka napravila je i ocenu inflatornog uticaja povećanja PDV-a, prema kojoj bi porast stope tog poreza za dva odsto (s osam na deset i sa 18 na 20) uticao na rast inflacije od jedan odsto, dok bi izjednačavanje stope PDV-a na 18 odsto imalo efekat na inflaciju od dva odsto, rekao je Hinić. Prema njegovim računima, NBS "ne priziva" rast PDV-a, ali u slučaju da ne bude drugih načina za fiskalno uravnoteženje, to je jedan od najlakših i najsigurni-

jih puteva.

U NBS očekuju da taj faktor neće imati uticaj na inflaciju u ovoj godini, kao i da se gotovo izvesno može tvrditi da inflacija u ovoj godini neće biti dvo-cifrena. „Inflacija u 2009. godini pod snažnim je uticajem poskupljenja regulisanih cena, koje su u prvih osam meseci ove godine porasle za 14,8 odsto, a u trećem tromesečju pod uticajem pada cena poljoprivrednih proizvoda“ – objasnio je Hinić.

Očekuje se da će rast cena u septembru biti jedan odsto, a u četvrtom tromesečju oko dva odsto, prvenstveno zbog sezonskog poskupljenja poljoprivrednih proizvoda od oko 10 odsto. Kod bazne inflacije i regulisanih cena očekuje se postepeno usporavanje, tako da će se ukupna inflacija kretati oko devet odsto.

TROŠADŽIJE: Srbi na dnu liste

Prosečno slovenačko domaćinstvo mesečno troši 1.700 evra za svakodnevne potrebe dok, s druge strane, ukrajinsko za te namene ima na raspolaganju 214 evra, navodi se u najnovijoj studiji agencije "Regio plan konsalting". Prema istraživanju te agencije, obavljenom u deset zemalja srednje i istočne Evrope, domaćinstva u Srbiji, Rumuniji i Bugarskoj, moraju da izdrže sa 400 do 500 evra mesečno. Česi i Slovaci za svakodnevne potrebe imaju na raspolaganju 900 do 1.000 evra, isto kao i Hrvati i Poljaci. U Ukrajini se 54 odsto potrošnje izdvaja za hranu. Eksperti navode da je veće izdvajanje za hranu pokazatelj slabije kupovne moći stanovništva. U Češkoj se za hranu troši nešto više od 20 odsto, a u Sloveniji tek 17 procenata prihoda.

U proteklom godinama izdaci za svakodnevnu potrošnju su, prema studiji, povećani za oko deset odsto, ali je zbog aktuelne ekonomske krize taj rast usporen.

ИСПИТ ЗА ЛИЦЕНЦУ

ПИТАЊЕ: Да ли наставници школе за ученике са сметњама у развоју, који имају положен испит за лиценцу према Правилнику о дозволи за рад наставника, васпитача и стручних сарадника („Службени гласник РС“, бр. 22/05), имају право да са тим положеним испитом заснивају радни однос и у другим установама које обављају образовање и васпитање?

ОДГОВОР: Чланом 112. став 1. Закона о основама система образовања и васпитања („Службени гласник РС“, бр. 62/03, 64/03, 58/04, 62/04, 79/05 и 101/05) прописано је да послове наставника, васпитача и стручног сарадника може да обавља лице које има дозволу за рад – лиценцу.

Чланом 2. ст. 1. И 2. Правилника о дозволи за рад наставника, васпитача и стручних сарадника („Службени гласник РС“, број 22/05) прописано је да увођење у посао наставника, васпитача и стручног сарадника – приправника има за циљ да га оспособи за самосталан образовно-васпитни, васпитно-образовни, васпитни и стручни рад и да програмом увођења у посао наставник, васпитач и стручни сарадник – приправник стиче знања и развија вештине и способност потребне за остваривање образовно-васпитног рада.

Чланом 21. став 2. Правилника прописано је да се положени испит за лиценцу признаје за рад у дејем вртићу, школи и дому ученика.

Из наведеног следи да положен испит за лиценцу наставника, васпитача и стручног сарадника даје право на рад на пословима наставника, васпитача и стручног сарадника у свакој установи која обавља делатност образовања и васпитања.

ПИТАЊЕ: Да ли је школа правилно поступила када је по конкурсу за пријем у радни однос приправника на одређено време – до две године, примила кандидата са радним стажом, а без положеног испита за лиценцу?

ОДГОВОР: Чланом 113. став 1. Закона о основама система образовања и васпитања („Службени гласник РС“, бр. 62/03, 64/03, 58/04, 62/04, 79/05 и 101/05) прописано је да је приправник, у смислу овог закона, лице које приви пут у том својству заснива радни однос у установи и оспособљава се за самосталан образовно-васпитни, васпитни, односно стручни рад савладавањем програма за увођење у рад наставника, васпитача и стручног сарадника и полагањем испита за лиценцу.

Истим чланом Закона прописано је да приправнички стаж траје најдуже две године од дана заснивања радног односа, да приправник има право да полаже испит за лиценцу после навршених година дана рада и да приправнику који у року од две године од дана заснивања радног односа не положи испит за лиценцу престаје радни однос.

Чланом 3. Правилника о дозволи за рад наставника, васпитача и стручних сарадника („Службени гласник РС“, бр. 22/05) прописано је да обавезу полагања испита за лиценцу има приправник и наставник, васпитач и стручни сарадник који испуњава услове за наставника, васпитача и стручног сарадника, а није савладао програм увођења у посао и нема лиценцу (у даљем тексту: приправник), као и да наставник, васпитач и стручни сарадник са оствареним радним стажом ван установе нема својство приправника, али се уводи у посао и полаже испит за лиценцу као и приправник.

С обзиром на чињеницу да се на конкурс није јавио кандидат без оствареног стажа и да ниједан кандидат нема положен испит за лиценцу због чега је потребно да се, као и приправник, уводи у посао, школа је исправно поступила када је примила у радни однос кандидата са радним стажом.

ПИТАЊЕ: Да ли је професор страног језика у обавези да полаже испит за лиценцу уколико има положен стручни испит по прописима у области образовања који важе на територији Црне Горе?

ОДГОВОР: Одредбом члана 112. став 1. Закона о основама система образовања и васпитања („Службени гласник РС“, бр. 62/03, 64/03, 58/04, 62/04, 79/05 и 101/05) прописано је да послове наставника, васпитача и стручног сарадника може да обавља лице које има дозволу за рад – лиценцу.

Стручни испит положен по прописима у области образовања који важе на територији Црне Горе, не може се признати у поступку стицања лиценце, јер сва лица запослена у установама у области образовања на територији Републике Србије у обавези су да полажу испит за лиценцу по прописима у области образовања Републике Србије.

ПИТАЊЕ: Да ли васпитач, који волонтира у дејем вртићу, са оствареним волонтерским стажом може да полаже испит за лиценцу?

ОДГОВОР: Одредбом члана 113. Закона о основама система образовања и васпитања („Службени гласник РС“, бр. 62/03, 64/03, 58/04, 62/04, 79/05 и 101/05) уређен је радно-правни статус приправника у установи у области образовања, а чланом 121. истог закона пријем у

радни однос у установи, који се врши на основу коначне одлуке директора о избору кандидата по расписаном конкурсу, или на основу споразума о преузимању, уз сагласност запосленог.

Одредбом члана 122. став 5. тачка 2) Закона прописано је да установа прима у радни однос на одређено време по расписаном конкурсу лице у својству приправника.

Из наведених одредби Закона произилази да приправник у дејем вртићу заснива радни однос на основу конкурса, на неодређено или одређено време. Лице у својству волонтера закључује уговор о волонтерском раду, а уговорни однос није исто што и радни однос. У току радног односа, за време приправничког стажа васпитач се оспособљава за самосталан рад уз помоћ ментора и припрема за полагање испита за лиценцу. Оспособљавање се обавља по Програму увођења у посао наставника, васпитача и стручног сарадника, који је саставни део Правилника о дозволи за рад наставника, васпитача и стручних сарадника („Службени гласник РС“, број 22/05), којим су уређена сва питања везана за поступање стицања дозволе за рад (лиценце) наставника, васпитача и стручних сарадника.

На основу одредбе члана 15. наведеног Правилника, дејем вртић у коме је запослен приправник подноси захтев Министарству просвете за одобравање полагања испита за лиценцу уз који, између осталог, подноси и решење о пријему у радни однос (став 2. тачка 2. наведеног члана Правилника). Министар доноси решење којим се одбија захтев за одобравање полагања испита за лиценцу ако кандидат не испуњава прописане услове (став 5. наведеног члана Правилника).

Из напред наведеног произилази да се приправник у дејем вртићу не може оспособљавати за самостални рад без заснивања радног односа, а пошто волонтерски рад није радни, већ уговорни однос, волонтерски рад се не може признати као остварен приправнички стаж који је неопходан услов за полагање испита за лиценцу.

ПИТАЊЕ: Да ли запослени који је распоређен на радно место управника дома у школи са домом има обавезу полагања испита за лиценцу?

ОДГОВОР: Чланом 29. став 1. тачка 3. Закона о основама система образовања и васпитања („Службени гласник РС“, бр. 62/03, 64/03, 58/04, 62/04, 79/05 и 101/05) прописано је да делатност образовања и васпитања у средњем образовању и васпитању обавља средња школа и то: гимназија (општа и специјализована), стручна школа, мешовита школа, уметничка школа, средња школа за образовање одраслих и средња школа за ученике са сметњама у развоју. Ставом 2. истог члана прописано је да школа може да обезбеђује смештај и исхрану ученика (школа са домом).

Ставом 2. члана 110. Закона прописано је да послове наставника у школи, васпитача у дому и стручног сарадника може да обавља лице са одговарајућим високом образовањем. На основу тог овлашћења из закона, министар је донео Правилник о врсти стручне спреме наставника, стручних сарадника и помоћних наставника у стручним школама („Просветни гласник“, бр. 5/91, 1/92, 21/93, 3/94, 7/96, 7/98, 3/99, 6/01, 3/03, 8/03, 11/04, 5/05, 6/05 и 2/07).

Дом ученика у школи са домом представља посебну организациону јединицу и услови за управника дома прописују са актом о систематизацији радних места у школи.

Уколико су актом о систематизацији за управника дома прописани услови у погледу врсте образовања који су другачији од оних за наставника, васпитача и стручног сарадника, такво лице не може да изводи образовно-васпитни рад и нема основа за полагање испита за лиценцу.

ПИТАЊЕ: Да ли школски педагог са пуним радним временом у средњој школи може да буде ангажован у истој школи за извођење наставе психологије, до шест часова седмично?

ОДГОВОР: Чланом 125. став 5. Закона о основама система образовања и васпитања („Службени гласник РС“, бр. 62/03, 64/03, 58/04, 62/04, 79/05 и 101/05) прописано је да ако школа не може да обезбеди стручно лице за највише шест часова наставе седмично из одређеног предмета, може да распореди часове, наставницима тог предмета до краја школске године.

С обзиром на чињеницу да се вишак часова наставе из одређеног предмета може распоредити наставницима тог предмета у школи, а да школски педагог није наставник већ стручни сарадник, нема услова да он у истој школи буде ангажован и на извођењу наставе из предмета Психологија.

Треба напоменути да би распоређивање часова преко pune нормe на наставнике, на основу члана 125. Закона, било могуће само у случају да се на конкурс није јавило лице које испуњава услове за наставника одређеног предмета.

OTKAZ ZBOG PUNJENJA MOBILNOG

Pakistanca zaposlenog više od 14 godina u fabrici ambalaže u nemačkom gradu Oberhauzenu, otpustili su jer je redovno na poslu punio mobilni telefon. Radnik u jednoj nemačkoj fabrici ambalaže dobio je otkaz zato što je nekoliko puta na poslu priključivao punjač za mobilni telefon i dopunjavao svoj aparat. «Radnik je otpušten zato što je redovno dopunjavao svoj mobilni i fotografisao firmu, što je poslodavac striktno zabranio», navodi se u saopštenju suda u Oberhauzenu. Nemačka štampa piše da je otpušteni radnik Mohamed S, star 51 godinu, poreklom iz Pakistana, radio u toj firmi 14 godina. Precizni Nemci su naveli i da jedno dopunjavanje baterije za mobilni košta oko 0,014 evro centa.

OTPUŠTEN JER JE SAVLADAO PLJAČKAŠA

Blagajnik u američkoj „Ki banci“ ostao je bez radnog mesta zato što je jurio za muškarcem koji je pokušao da izvede pljačku i držao ga do dolaska policije. Džim Nikolson (30), koji je više od dve godine radio u filijali pomenute banke u Sijetlu, kaže da razume strogu politiku ustanove koja zaposlenima zabranjuje svaki vid konfrontiranja pljačkašima.

Međutim, kako je izjavio listu „Sijetl tajms“, potpuno instinktivno je reagovao kada je muškarac u tamnoj odeći, sa kačketom na glavi i naočarima za sunce na licu stavio ranac na njegov šalter i zatražio novac. Nikolson je prvo gurnuo ranac na zemlju i zatim krenuo ka pljačkašu zatraživši da pokaže oružje. Lopov se odmah dao u beg, ali mu je Nikolson bio za petama. Nakon kraće jurnjave ulicama uspeo je da ga uhvati i uz pomoć jednog prolaznika obori na zemlju i tako drži do dolaska policije. Ispostavilo se da 29-godišnji pljačkaš sa podužim dosiejom u policiji nije imao nikakvo oružje.

Dva dana nakon pokušaja pljačke, Džim je dobio otkaz. Portparolka banke En Foster odbila je da komentariše slučaj, piše „Sijetl tajms“, ali su policijski i zvanični Ef-Bi-Aja izjavili da je svim blagajnicima savetovano da se ne suprotstavljaju pljačkašima. Policijski narednik Son Vitcomb naglasio je da bi bankarski službenici trebalo da budu samo posmatrači i ponašaju se u skladu sa zahtevima, osim ako im život nije ugrožen.

FALSIFIKOVAO POTPIS PREDSEDNIKA DRŽAVE

Da bi se zaposlio u jednoj vladinoj instituciji, 31-godišnji muškarac iz Ruande je falsifikovao potpis predsednika ove zemlje, „koji ga je lično preporučio“.

Tužilaštvo u Kigaliju traži kaznu od 20 godina zatvora za čoveka koji je falsifikovao, ni manje ni više nego potpis ruandskog predsednika Pola Kagame kako bi se zaposlio, saopštili su pravosudni organi. Tridesetjednogodišnji Robert Munjantore upotrebio je dokument sa falsifikovanim potpisom šefa države kako bi se zaposlio u jednoj vladinoj instituciji, tvrdeći da ga preporučuje Kagama lično. „Sud u Kigaliju će u septembru doneti presudu“, izjavio je novinarima portparol tužilaštva Augustin Nkusi.

Robert Munjantore već je osuđivan na dve godine zatvora zbog falsifikovanja dokumenata, zbog čega je tužilaštvo tražilo duplo veću kaznu, jer se radi o „recidivizmu“, odnosno, ponavljanju sličnog zločina.

PREMIJU PODELIO SA RADNICIMA

Vlasnik jednog malog metalurškog preduzeća u mestu Turbigo, u Lombardiji na severu Italije, obećao je zaposlenima da će u slučaju dobitka na lotou sve podeliti sa njima. Glavni zgoditak jednog vikenda iznosio je nešto više od 130 miliona evra, ali ga Marko Kolombo (38) nije osvojio. Njemu je pripala manja suma od 963.000 evra, što nikako nije umanjilo njegovu radost. Kolombo je održao obećanje i svojim radnicima uplatio 350.000 evra, odnosno svakom po 70.000 evra. Kako prenose italijanski mediji, jedan deo dobitka investirao je u firmu da bi izašla iz dugova u koje je zapala u poslednje vreme, zbog ekonomske krize.

KILTOM PROTIV PRAVILNIKA

U znak protesta protiv novog pravilnika o oblačenju kojim se zabranjuje nošenje bermuda, zaposleni u Kliničkom centru univerziteta u Montrealu odlučili su da na radnom mestu nose kilt. Većina zaposlenih poštuje novi pravilnik na snazi od juna, ali i dalje ima onih koji mu se suprotstavljaju. Po pisanju lista „Žurnal d Montreal“, do protesta je došlo nakon otpuštanja jednog radnika sa prijema robe koji je nosio bermude. Nova politika oblačenja odnosi se pre svega na zaposlene koji ne dolaze u kontakt sa pacijentima. Pored bermuda, ona zabranjuje i nošenje majica bez rukava, farmerki, kačketi i providnih džempera. U upravi kliničkog centra saopštili su da će pravilnik biti korigovan kako bi se zabranilo i nošenje škotske suknje.

SVAKO VEČE U DRUGOM KREVETU

Studentkinja Rojsin Madigan iz Birmingena biće plaćena 1.300 evra da bi mesec dana svake večeri spavala u novom modelu kreveta. Firma «Sajmon horn» koja se bavi proizvodnjom luksuzne posteljine i kreveta pokrenula je istraživanje o kvalitetu kreveta koje nudi svojim klijentima. Za potrebe istraživanja angažovala je mladu studentkinju čiji će zadatak biti da svake večeri spava u drugom krevetu i potom dostavi svoje utiske u pisanoj formi. «Veoma smo zainteresovani za dobre krevete. Trenutno vodimo istraživanje o tome šta sve utiče na san kako bismo pomogli našim trgovcima, ali pre svega da bismo zadovoljili naše mušterije», izjavio je generalni direktor firme. «Bio nam je potreban neko ko se dobro izražava, ume lepo da piše i ko je slobodan mesec dana kako bi mogao da isprobava naše krevete. Rojsin je bila idealna osoba», rekao je direktor dodajući da se na oglas firme već prvog dana javilo 200 zainteresovanih, a narednog 400.

Da bi istraživanje bilo što potpunije, Rojsin će biti podvrgavana raznim situacijama. Određenih večeri dobijaće kafenu ili alkohol, temperatura prostorije će se menjati, a biće i noći kada će morati da spava sa upaljenim svetlom, piše lokalna štampa.

TUŽILA KOLEDŽ JER NIJE NAŠLA POSAO

Trina Tommpson iz Njujorka koja ne uspeva da nađe zaposlenje, tužila je koledž na kojem je diplomirala. Tompsonova u tužbi protiv koledža iz Bronksa traži odštetu od 70.000 dolara - koliko je potrošila na školovanje. Navela je da ne uspeva da nađe unosan posao otkako je u aprilu dobila diplomu u oblasti informacionih tehnologija. Prema njenim tvrdnjama, koledž Monro koji je pohađala nije joj pružio savete o karijeri koje je obećavao. Predstavnici koledža ocenjuju da je tužba neosnovana i navode da ta ustanova pomaže diplomcima da se zaposle.

PORNO ZVEZDA SA TITULOM MAGISTRA

Dvadesetdevetogodišnja A. J. Bejli magistrirala je antropologiju na Univerzitetu Sent Endrju, koji je pohađao i britanski princ Villiam, ali ne može da dobije odgovarajući posao jer snima porno filmove. Kaže da je zbog globalne recesije sada primorana da radi više nego ikada pre. Obožava snimanje pornića, a u taj „biznis“ je ušla kada se upisala na magistarske studije, a nije imala 20.000 funti za školarinu.

„Već sam bila diplomirala, ali da bih dobila posao kustosa, trebala mi je i magistarska diploma. Nisam želela da propustim priliku i počela sam da snimam porno filmove“, kaže Bejli. Na fakultetu je dugo bila anonimna, ali više nije mogla da se krije kada je izašla na naslovnoj strani Hastlera. Trenutno ima ugovor na 100.000 funti godišnje, za šta mora da snimi jedan film mesečno, ali se nada da će jednog dana ipak početi da radi posao za koji se školovala. „Uživam u svemu dok sam još mlada i zgodna, a kada prestanem da snimam nadam se da ću ipak dobiti posao u nekom muzeju“, kaže Bejli.